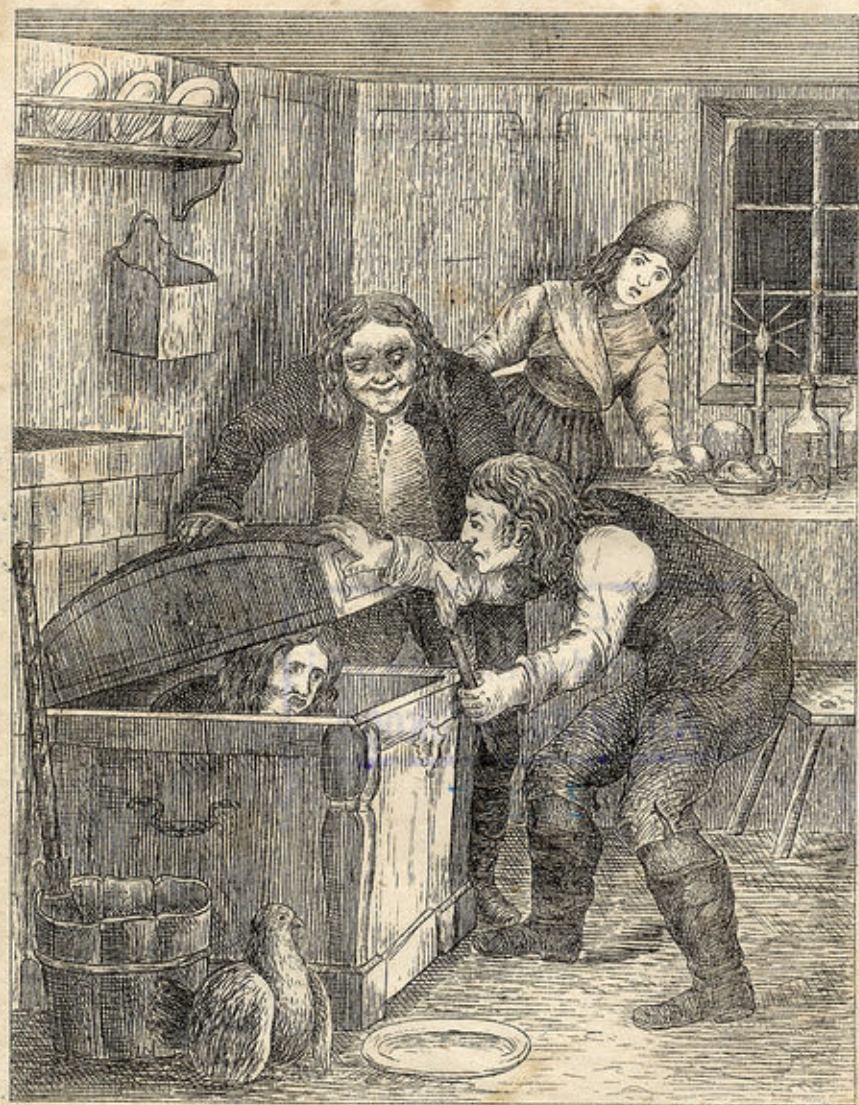

1348.

1869

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

38215

Õesti-maa-rahwa K a l e n d e r

ehi

Täht-Kamat

1867

aasta peale pärrast meie

Issanda Jeesuse Kristusse
sündimist.

Sel aastal on 365 pääwa.

Tallinnas,

trükitud Lindworsi pärrijate kirjadega.

Märkide seletus.

- Noor-kuu. ☉ Täis-kuu.
) Esimene weerand. ☾ Wiimne weerand.
 e. l. enne lõunat. — p. l. pärast lõunat.
 P. Pühä. — p. pärast ehk pääw.

Alasta muutmised.

- Rekwaade** hakkab 9. Paastu-kuu pääwal kellu 3, 25 minutit
 e. lõunat. Siis on pääw ja ö ühe pikkused.
Sui hakkab 9. Jaani-kuu pääwal kellu 11, 58 minutit p. l.
 Siis on meil kõige pikkem pääw.
Süggise hakkab 11. Mihkli-kuu pääwal kellu 2, 21 minutit
 p. lõunat. Siis on jälle pääw ja ö ühe pikkused.
Talwe hakkab 10. Jõulu-kuu pääwal kellu 10, 23 minutit
 enne lõunat. Siis on meil kõige lühhem pääw.
Jõulu ja Waskla-pääwa wahhel on 9 nädalat 2 pääwa.

Pääwa- ja Kuu-warjutamised.

Sel 1867 aastal on 2 Pääwa- ja 2 Kuu-warjutamist,
 neist on agga üks Kuu-warjutamine Tallinnas näha, nenda
 2-sel Mihkli-kuu pääwal öje kello 12, 36 min. ja lõppeb
 hommiko kello 3, 34 min.

Von der Genur geſtattet.

Reval, den 6 October 1866.

Astaid arwatakse tänamu:

	Aastat.
Maaailma loomisest	5816
Jesuse Kristuse sündimisest	1867
Tartu linna ülesehitamisest	837
Ristiuse Riamaale tulemisest	676
Tallinna ülesehitamisest	648
Pernu linna alustamisest	612
Raamatude trükimise hakatusest	427
Luteruse õige usu üleswõtmisest	350
Lindworsi trükimaja hakatusest	259
Wanast katlusest	210
Wäe Brandenburgi minemisest	189
Toompää ärapõlemisest	183
Suurest näljast Riia- ja Tallinna maal	172
Peeterburgi linna ülesehitamisest	164
Teisest katlusest	157
Meie Maa Wene-riigi walitsuse alla saamisest	157
Tartu suure kooli alustamisest	65
Uute röövide panemisest	64
Prantsuse Moskwas olemisest	55
Cesti-maa priinse kuulutusest	50
Meie suure Keisri Herra Aleksandri II. sündim...	49
Riia-maa priinse kuulutusest	48
Jumalateenistusest uue kiriku-seaduse järel	33
Krim sõja hakatusest	13
Meie Keisri Herra Aleksandri II. walitsuse hak...	12
Wiimsest hinge kirjutusest	9
Wene-maa priinse kuulutusest	6

Nääri pääw. — Kristusse ümberseikamisest. Luf. 2, 21.

1 Pühap.	Nääri pääw	 6, 13 p. l.
	Nita Jummal!	
2 Esmasp.	Nabel, Set	Kül
3 Teisip.	Genof	
4 Keisnäd.	Metusala	ja
5 Neljasp.	Simeon	
6 Reede	3 Kuninga P.	lumme-
7 Laupäaw	Juljanus	

1 P. v. 3 R. P. — Jeesus 12 aastat wana. Luf. 2, 41—52.

8 Pühap.	Erart	 9, 15 p. l.
9 Esmasp.	Peatus	
10 Teisip.	Paawli pw.	saddo,
11 Keisnäd.	Swraim	wahhel
12 Neljasp.	Rein	
13 Reede	Hilarius	tulega.
14 Laupäaw	Robert	

2 P. v. 3 R. P. — Pulmad Kaana kinnas. Joan. 2, 1—11.

15 Pühap.	Tiidrik	 4, 26 p. l.
16 Esmasp.	Kiispert	

17 Teisip.	Tönikse pw.	Range
18 Keisnäd.	Alfel	
19 Neljasp.	Saara	kül.
20 Reede	Waab. Seb.	
21 Laupäaw	Neetu	

3. P. v. 3. R. P. Pealikust Kapernauma-kinnas. Matt. 8, 1—13.

22 Pühap.	Madleena	 7, 55 p. l.
23 Esmasp.	Lota	
24 Teisip.	Timoteus	Tuisosed
25 Keisnäd.	Paawli ümb.	
26 Neljasp.	Polikarpus	ilmad.
27 Reede	Krisostomus	
28 Laupäaw	Kaarl	

4 P. v. 3 R. P. — Kristus sunnib tulesed. Matt. 8, 23—27.

29 Pühap.	Samuel	 3, 19 p. l.
30 Esmasp.	Adelgund	
31 Teisip.	An	

1fel jelle kuu pw. tõuseb päike k. kahheksa 50 minutit, ja weereb alla k. kolm 29 minutit. — 11mal tõuseb päike k. kahheksa 33 minutit, ja weereb alla k. kolm 52 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kahheksa 12 minutit, ja weereb alla k. nelli 17 minutit.

1 Keßknäd.	Pirita	Behme ilm.
2 Neljasp.	Küünla pw.	
3 Reede	Hanna	
4 Laupääm	Weronika	

5 P. v. 3 R. P. — Umbrehuut. Matt. 13, 24—30.

5 Pühap.	Agata	 9, 20 p. l.
6 Esmasp.	Toora	
7 Teisip.	Nikard	
8 Keßknäd.	Salomon	
9 Neljasp.	Apollonia	Umbne ilm.
10 Reede	Kolastika	
11 Laupääm	Cedu	

9 P. c. R. üll. P. — Wina-mäest. Matt. 20, 1—16.

12 Pühap.	Gilalia	Tuult 1, 11 p. l.
13 Esmasp.	Penigna	
14 Teisip.	Walentin	
15 Keßknäd.	Wanstina	
16 Neljasp.	Juula	ja

17 Reede	Konstantia	lumme-
18 Laupääm	Konfordia	

8 Pühha c. Kr. üll. Pühha. — Kälwaja. Luk. 8, 4—15.

19 Pühap.	Sim. Apost.	faddo.
20 Esmasp.	Eigarius	
21 Teisip.	Iesaias	 11, 17 e. l.
22 Keßknäd.	Peetri pw.	
23 Neljasp.	Miina	Kaunis
24 Reede	Madisse pw.	
25 Laupääm	Wiktör	

Paasto Pühha. — Pime tee ääres. Luk. 18, 31—43.

26 Pühap.	Nestor	fange kül.
27 Esmasp.	Leander	
28 Teisip.	Iustus	
	Wastla pw.	

Ijel selle fuu pw. tõuseb väike l. seitse 44 minutit, ja weereb alla l. nelli 46 minutit. — Ilmal tõuseb väike l. seitse 17 minutit, ja weereb alla l. wiis 11 minutit. — 21mal tõuseb väike l. kuus 49 minutit, ja weereb alla l. wiis 36 minutit.

1 Keeltnäd.	Tuhka pääw	10, 26 e. l.
2 Neljasp.	Medea	
3 Reede	Kunikunde	Behmed
4 Laupäaw	Adrian	

1 P. Paastus. — Kristust kinnitatakse. Matt. 4, 1—11.

5 Pühap.	Angelus	ilmad
6 Esmasp.	Kotwrid	
7 Teisip.	Perpetua	tulleswad.
8 Keeltnäd.	Palwe pääw	 10, 34 e. l.
9 Neljasp.	Pöör i pw.	
10 Reede	Mikens	Tuisofed
11 Laupäaw	Konstantin	

2 P. Paastus. — Kananea maa naene. Matt. 15, 21—28.

12 Pühap.	Kreefor	ja
13 Esmasp.	Ernst	
14 Teisip.	Sakarjas	wihmased
15 Keeltnäd.	Matilde	
16 Neljasp.	Aleksander	 9, 25 e. l.
17 Reede	Trunta	
18 Laupäaw	Kabriel	päwad.

3 P. Paast. — Kristus ajab kuratid wälja. Luk. 11, 14—28.

19 Pühap.	Joosep	
20 Esmasp.	Olga	Tuult
21 Teisip.	Pent	
22 Keeltnäd.	Kawael	
23 Neljasp.	Tiits	 11, 43 p. l.
24 Reede	Kasimir	
25 Laupäaw	P. Maarja pw.	ja

4 Paastus P. — Kristus sööda 5000 meest. Joan. 6, 1—15.

26 Pühap.	Manuel	lumme-
27 Esmasp.	Kustaw	
28 Teisip.	Kidion	jaddo.
29 Keeltnäd	Cistakius	
30 Neljasp.	Adonius	 4, 48 p. l.
31 Reede	Tetlaus	

Isel jelle kuu p. tõuseb päike l. kuus 25 minutit, ja weereb alla l. wiis 55 minutit. — 11mal tõuseb päike l. wiis 56 minutit, ja weereb alla l. kuus 19 minutit. — 21mal tõuseb päike l. wiis 26 minutit, ja weereb alla l. kuus 42 minutit. —

1 Laupääd	Karjal. p.	Umbne
5 P. Paastus. — Jeesus kinnwidega wisatud. Joao. 8, 46—59.		
2 Pühap.	Paulina	ja
3 Esmasp.	Werdinand	
4 Teisip.	Ambrosius	tülm
5 Restnäd.	Matfim	
6 Neljasp.	Kölestin	ilm.
7 Reede	Aron	 0, 45 e. l.
8 Laupääd	Viborius	
6 P. Paastus. — Kristuse sisseõitmine. Matt. 21, 1—9.		
9 Pühap.	Palmi puu P.	Tuulsed
10 Esmasp.	ekiel	
11 Teisip.	Leo	ja
12 Restnäd.	Julius	
13 Neljasp.	Suur Neljasp.	pehmed
14 Reede	Suur Reede	
15 Laupääd	Künni pääd	 3, 40 e. l.
8. üll. P. — Kristuse ülestõusmine. Mark. 16, 1—8.		
16 Pühap.	1 Ülestõus. P.	ilmad,

17 Esmasp.	2 Ülestõus. P.	wahhel
18 Teisip.	Walerian	
19 Restnäd.	Timon	wihma
20 Neljasp.	Jakobina	
21 Reede	Adolarius	
22 Laupääd	Rajus	 9, 19 e. l.
1 P. v. üll. P. — Kinnipandud ukjed. Joao. 20, 19—23.		
23 Pühap.	Jüri pääd	
24 Esmasp.	Albert	ja
25 Teisip.	Markussep w.	
26 Restnäd.	Etsefias	lumme-
27 Neljasp.	Anastasiu	saddo.
28 Reede	Witalis	 11, 43 e. l.
29 Laupääd	Reimund	

2 P. v. üll. P. — Sea karjane. Joao. 10, 12—16.

30 Pühap. | Crastus |

Ijel jelle kuu w. tõuseb väike l. nelli 54 minutit, ja weereb alla l. seitse 9 minutit. — 11mal tõuseb väike l. nelli 25 minutit, ja weereb alla l. seitse 33 minutit. — 21mal tõuseb väike l. kolm 58 minutit, ja weereb alla l. seitse 57 minutit.

1 Esmasp.	Wõlbri pw.	Nüüd
2 Teisip.	Sigismund	
3 Keisnäd.	† Leidmise pw.	tullemad
4 Neljasp.	Wlorian	
5 Reede	Kotard	
6 Laupäaw	Sufanna	

3, 31 p. l.

3 P. p. üll. P. — Ürikesse aja pärrast. Joan. 16, 16—23.

7 Pühap.	Ulrika	soojad
8 Esmasp.	Tanislauß	
9 Teisip.	Nigulaß	
10 Keisnäd.	Kordian	
11 Neljasp.	Pankratzius	illused
12 Reede	Hendriete	
13 Laupäaw	Serwatsiuss	

4 P. p. üll. P. — Kristmese äraminemiseft. Joan. 16, 5—15.

14 Pühap.	Kristjaan	7, 1 p. l.
15 Esmasp.	Sohwi	
16 Teisip.	Peregrinus	pääwad.
17 Keisnäd.	Anton	Willud
18 Neljasp.	Cerif	

19 Reede	Willip	ja päwa- paistfed.
20 Laupäaw	Pil	

5 P. p. üll. P. — Digeft-pallumiseft. Joan. 16, 23—30.

21 Pühap.	Pontufina	4, 51 p. l.
22 Esmasp.	Miili	
23 Teisip.	Tesiderius	ilmad.
24 Keisnäd.	Ester	Head
25 Neljasp.	Caewamin. P.	
	Suur † pw.	sojad ilmad.
26 Reede	Eduard	Heitlikud
27 Laupäaw	Ludol w	

6 P. p. üll. P. — Rõõmustajast waimust. Joan. 15, 26—16, 4.

28 Pühap.	Willem	8, 16 c. l.
29 Esmasp.	Mart	
30 Teisip.	Wigand	ja uddused ilmad.
31 Keisnäd.	Petronella	

Isel jelle kuu pw. tõuseb päike k. kolm 34 minutit, ja weereb alla k. kabhessa 20 minutit. — 11mal tõuseb päike k. kolm 13 minutit, ja weereb alla k. kabhessa 42 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kaks 57 minutit, ja weereb alla k. ühesa.

1 Neljasp.	Kotfalk	
2 Reede	Martellus	Mürri-
3 Laupääv	Emma	tamisfed.

Nelli Pühha. — Pühha Wainust. Joan. 14, 23—31.

4 Pühap.	Neli püha 1 pw.	ja
5 Esmasp.	Neli püha 2 pw.	 6, 31 e. l.
6 Teisip.	Artemius	
7 Restnäd.	Eufreetfia	wihma.
8 Neljasp.	Medardus	
9 Reede	Pittkem pw.	Head
10 Laupääv	Hants	sojad

Kolmaine Jummal P. — Jeesus ja Nikodemus. Joan. 3, 1-15.

11 Pühap.	Barnabas	pääwad.
12 Esmasp.	Pasilides	
13 Teisip.	Tobias	 7, 7 e. l.
14 Restnäd.	Tetlow	
15 Neljasp.	Wiidi pw.	Uddune.
16 Reede	Justina	
17 Laupääv	Nikander	Soojad

1 P. p. 3. a. J. P. — Nikas mees ja Laatsarus. Luk. 16, 19—31.

18 Pühap.	Homerus	ja
19 Esmasp.	Kerwasius	 11, 27 v. l.
20 Teisip.	Wlorentin	
21 Restnäd.	Rael	head
22 Neljasp.	Karolina	
23 Reede	Pasilius	ilmad.
24 Laupääv	Jaani pääw.	

2 P. p. 3. a. J. P. — Suurest õhtu lõdemaajast. Luk. 14, 16—24.

25 Pühap.	Webronia	Mürri-
26 Esmasp.	Jeremias	 7, 10 p. l.
27 Teisip.	Ladislans	
28 Restnäd.	Josua	tamisfed.
29 Neljasp.	Peetri Paw.p.	
30 Reede	Lilla	

Ihes selle kuu pw. tõuseb päike k. kaks 46 minutit, ja weereb alla k. üheksa 14 minutit. — 11mal tõuseb päike k. kaks 45 minutit, ja weereb alla k. üheksa 19 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kaks 52 minutit, ja weereb alla k. üheksa 15 minutit.

1 Laupääv | Teobald |

3 P. v. 3 a. J. P. — Arakadunud lambast. Luk. 15, 1—10.

2 Pühap. | Heina M. pw. |

3 Esmasp. | Kornelius | Pilwefed

4 Teisip. | Ulrif | 9, 35 p. l.

5 Restnäd. | Anselm |

6 Neljasp. | Sektor | ja

7 Reede | Temetrius | uddufed

8 Laupääv | Kilian | ilmad.

4 P. v. 3 a. J. P. — Olge armutisfed. Luk. 6, 36—42.

9 Pühap. | Kirillus | Soe

10 Esmasp. | 7 Wenda | ilm.

11 Teisip. | Eleonora |

12 Restnäd. | Hindrek | 4, 11 p. l.

13 Neljasp. | Marreta pw. |

14 Reede | Ponawent | Mürrišta-

15 Laupääv | Apost. jäg. |

5 P. v. 3 a. J. P. — Rohke kallasaaf. Luk. 5, 1—11.

16 Pühap. | August |

17 Esmasp. | Aleksiüs | misfed

18 Teisip. | Rosina | ja

19 Restnäd. | Wridrika | 6, 22 e. l.

20 Neljasp. | Celias |

21 Reede | Daniel | wihmane.

22 Laupääv | Maarja Mad. |

6 P. v. 3 a. J. P. — Wariseride õigusest. Matt. 5, 20—26.

23 Pühap. | Oskar | Head

24 Esmasp. | Kristina |

25 Teisip. | Jakobi pw. | sojad

26 Restnäd. | Anu | 8, 48 e. l.

27 Neljasp. | Marta |

28 Reede | Plato | päwad.

29 Laupääv | Olowi pw. |

7 P. v. 3 a. J. P. — 4000 meest söödetaffe. Mark. 8, 1—9.

30 Pühap. | Abdon |

31 Esmasp. | Kristwrid |

Isel selle kuu pw. tõuseb päike l. kolm 7 minutit, ja weereb alla l. üheksa 3 minutit. — Ilmal tõuseb päike l. kolm 26 minutit, ja weereb alla l. kaheksa 45 minutit. — 21mal tõuseb päike l. kolm 48 minutit, ja weereb alla l. kaheksa 23 minutit.

1 Teisip.	Peetri wang.	
2 Restnäd.	Hannibal	
3 Neljasp.	Cleasfar	 12, 16 p. l.
4 Reede	Dominius	
5 Laupääv	Oswald	Willud

8 P. v. 3 a. J. P. — Walle prohwetitest. Matt. 7, 15—23

6 Pühap.	Arist. ärras.	tuulsed
7 Esmasp.	Uline	
8 Teisip.	Kerhard	ilmad.
9 Restnäd.	Romanus	
10 Neljasp.	Lauritse pw.	 11, 1 p. l.
11 Reede	Herm	
12 Laupääv	Klaara	Head

9 P. v. 3 a. J. P. — Illekohtune majaviddaja. Luf. 16, 1—9.

13 Pühap.	Ellu	soojad
14 Esmasp.	Eisebius	
15 Teisip.	Rukki M. pw.	päwad,
16 Restnäd.	Isaaf	
17 Neljasp.	Wilibald	 2, 44 p. l.

18 Reede	Leenu	
19 Laupääv	Seebald	wahhel

10 P. v. 3 a. J. P. — Jerusalema ärrarikmisest. Luf. 19, 41—48.

20 Pühap.	Bärnard	tuult
21 Esmasp.	Rut	
22 Teisip.	Wilibert	ja
23 Restnäd.	Sakeus	
24 Neljasp.	Bärtli pw.	wihma.
25 Reede	Ludwi	 1, 10 e. l.
26 Laupääv	Jrenäus	

11 P. v. 3 a. J. P. — Wariserist ja tõlnerist. Luf. 18, 9—11.

27 Pühap.	Kebhard	
28 Esmasp.	Augustin	Heitlikud
29 Teisip.	Joan. huk.	
30 Restnäd.	Benjamin	ilm.
31 Nelasp.	Rebekka	

Ijel selle kuu pw. tõuseb päike l. neli 13 minutit, ja weereb alla l. seitse 55 minutit. — 11mal tõuseb päike l. nelli 36 minutit, ja weereb alla l. seitse 27 minutit. — 21mal tõuseb päike l. nelli 59 minutit, ja weereb alla l. kuu 58 minutit.

1 Neede	Ekidius	 2, 12 p. l.
2 Laupääv	Viisa	

12 P. p. 3 a. J. P. — Kuidist ja keeletumast. Mark. 7, 31—37.

3 Pühap.	Reinard	Ranged
4 Esmasp.	Kai	
5 Teisip.	Mooses	tuled
6 Keisnäd.	Magnus	
7 Neljasp.	Regina	ja
8 Neede	Maarja sünd.	 4, 48 p. l.
9 Laupääv	Bruno	

13 P. p. 3 a. J. P. — Preestrist ja Levitiit. Luf. 10, 23—37.

10 Pühap.	Sostenes	vihma,
11 Esmasp.	Gewald	
	Pööri pw.	
12 Teisip.	Sirus	wahhel
13 Keisnäd.	Amatus	
14 Neljasp.	† üllendam.	tännad
15 Neede	Nikodemus	 1, 21 e. l.
16 Laupääv	Leontina	

14 P. p. 3 a. J. P. — Kümnest piddalitöbisest. Luf. 17, 11—19.

17 Pühap.	Josepina	soojad
18 Esmasp.	Kotlob	
19 Teisip.	Werner	päwad.
20 Keisnäd.	Wausta	
21 Neljasp.	Mattenuse pw.	Willo
22 Neede	Moorigs	 7, 56 p. l.
23 Laupääv	Dsea	

15 P. p. 3 a. J. P. — Mammonast. Matt. 6, 24—34.

24 Pühap.	Joan. Jaam.	ilm.
25 Esmasp.	Kleowas	
26 Teisip.	Joan. õpet.	
27 Keisnäd.	Adolu	
28 Neljasp.	Wentfel	Wihma.
29 Neede	Mihkli pw.	
30 Laupääv	Hironimus	

Isel jelle kuu pw. tõuseb päike f. wiis 25 minutit, ja weereb alla f. kuus 26 minutit. — 11mal tõuseb päike f. wiis 47 minutit, ja weereb alla f. wiis 56 minutit. — 21mal tõuseb päike f. kuus 11 minutit, ja weereb alla f. wiis 26 minutit.

16 P. p. 3a. J. P. — Naini linna surmuse. Luk. 7, 11—17.

1 Pühap.	Leikuse Püha	 3, 3 p. l.
2 Esmasp.	Woldemar	
3 Teisip.	Jairus	
4 Keisnäd.	Prants	
5 Neljasp.	Wridebert	ülmad
6 Reede	Luisa	
7 Laupääv	Maali	tullemad

17 P. p. 3 a. J. P. — Weetööbiseft. Luk. 14, 1—11.

8 Pühap.	Tomafia	 2, 56 e. l.
9 Esmasp.	Tionisius	
10 Teisip.	Arwid, Mai	ja
11 Keisnäd.	Burkard	
12 Neljasp.	Walwrid	willud
13 Reede	Teresia	
14 Laupääv	Kalikstus	ilmad.

18 P. p. 3 a. J. P. — Suurem käst. Matt. 22, 34—46.

15 Pühap.	Hedu	 2, 42 p. l.
16 Esmasp.	Kallus	
17 Teisip.	Leonhart	Tuult

18 Keisnäd.	Luukase pw.	a
19 Neljap.	Lutsius	
20 Reede	Welitsian	wihma.
21 Laupääv	Ursel	

19 P. p. 3 a. J. P. — Alwatud inimiseft. Matt. 9, 1—8.

22 Pühap.	Luteruse usu öiendam. P.	 4, 6 p. l.
23 Esmasp.	Sewerin	Wihmased
24 Teisip.	Salome	
25 Keisnäd.	Krispin	
26 Neljasp.	Amandus	
27 Reede	Kapitolin	ilmad.
28 Laupääv	Simon Jud.	

20 P. p. 3 a. J. P. — Pulma riidest. Matt. 22, 1—14.

29 Pühap.	Engelhard	
30 Esmasp.	Abfalon	 2, 48 e. l.
31 Teisip.	Wolfgang	

Ijel jelle kuu pw. tõuseb päike f. kuu 34 minutit, ja weereb alla f. neli 57 minutit. — 11mal tõuseb päike f. kuu 59 minutit, ja weereb alla f. neli 29 minutit. — 21mal tõuseb päike f. seitse 24 minutit, ja weereb alla f. neli 3 minutit.

1 Keßknäd.	Püh hade pw.	
2 Neljasp.	Hingede pw.	Tuuljed
3 Neede	Kotlip	
4 Laupääw	Ot	külmad

21 P. v. 3a. J. P. — Runninga mehe pojaß. Joan. 4, 47—54.

5 Pühap.	Plandina	
6 Esmasp.	Käßer	 6, 45 v. l.
7 Teiſip.	Paltajar	pääwad.
8 Keßknäd.	Klaudius	
9 Neljasp.	Joobß	Umbne
10 Neede	Mart. Eutter	
11 Laupääw	Mart. Piisk.	ja

22 P. v. 3a. J. P. — Karmwalast jallajest. Matt. 18, 23—35.

12 Pühap.	Joonas	külm
13 Esmasp.	Artadius	ilm.
14 Teiſip.	Priidik	 6, 50 v. l.
15 Keßknäd.	Leopold	
16 Neljasp.	Otomar	Tuuljed,
17 Neede	Alwens	
18 Laupääw	Eßra	külmad,

23 P. v. 3a. J. P. — Kohto rahhaß. Matt. 22, 15—22.

19 Pühap.	Surn. mäl. P.	wihmaßed
20 Esmasp.	Amos	
21 Teiſip.	Maarja ohw.	pääwad.
22 Keßknäd.	Setsilia	 0, 0 v. l.
23 Neljasp.	Klement	
24 Neede	Jofias	Weikene
25 Laupääw	Kadrina pw.	

24. P. v. 3a. J. P. — Jaiwi tütreß. Matt. 9, 18—26.

26 Pühap.	Kondrad	
27 Esmasp.	Jeta	külm.
28 Teiſip.	Künter	 1, 49 v. l.
29 Keßknäd.	Gewert	
30 Neljasp.	Andresse pw.	

Uel selle kuu pw. tõuseb päike f. seitse 52 minutit ja weereb alla f. kolm 37 minutit. — 11mal tõuseb päike f. kahheßja 16 minutit, ja weereb alla f. kolm 17 minutit. — 21mal tõuseb päike f. kahheßja 37 minutit, ja weereb alla f. kolm 3 minutit.

1 Neede	Arend	Tuult
2 Laupääv	Kandidus	ja

1 Kr. tulem. P. — Kristnuse süste sõitmine. Matt. 21, 1—9.

3 Pühap.	Taali	lumme-
4 Esmasp.	Barbo	tuiske.
5 Teisip.	Sabina	
6 Keisnäd.	Riggola pw.	 5, 13 e. l.
7 Neljasp.	Antonia	Külmad
8 Neede	Maarja saam.	ilmad.
9 Laupääv	Joachim	

2 Kr. tulem. P. — Tähted enne viimist pääva. Luk. 21, 25—36.

10 Pühap.	Judit	Külm
	Lühhem pääv	ja
11 Esmasp.	Elts	lund.
12 Teisip.	Ottilia	
13 Keisnäd.	Eufia	 1, 18 e. l.
14 Neljasp.	Nikajius	
15 Neede	Johanna	
16 Laupääv	Albina	Barras

3 Kr. tulem. P. — Joannis wangi tornis. Matr. 11, 2—10.

17 Pühap.	Ignatius	külm
18 Esmasp.	Kristow	
19 Teisip.	Lot	ja
20 Keisnäd.	Abraham	
21 Neljasp.	Dooma pw.	
22 Neede	Peata	 5, 52 e. l.
23 Laupääv	Tagobert	pilwefed

4 Kr. tul. P. — Joannesse tunnistus. Joan. 1, 19—28.

24 Pühap.	Adam, Gewa	
25 Esmasp.	Jõulu 1 Püha	pääwad.
26 Teisip.	Jõulu 2 Püha	
27 Keisnäd.	Jõulu 3 Püha	
28 Neljasp.	Süüta laste pw.	 0, 32 e. l.
29 Neede	Noa	
30 Laupääv	Taawet	Tuult.

Püh. v. Jõulu. — Immekõ-pannemisejst. Luk. 2, 33—40.

31 Pühap.	Silvester	1006
-----------	-----------	------

Ijel selle kuu pw. tõuseb päike f. kahheksa 53 minutit, ja weereb alla f. kaks 56 minutit. — 11mal tõuseb päike f. üheksa 1 minut, ja weereb alla f. kaks 58 minutit. — 21mal tõuseb päike f. kahheksa 42 min. ja weereb alla f. kolm.

Kirjutud ramatude wastowõtminne

Rubermango posti-kontoris Tallinnas.

1) Ramatud, mis sadetakse Berno, Riga ja nende wahhe-jamade kaudo, ja Ria- ning Kuramale, Wennerigi õhtopoolh kubermangodesse, Pohla-male ja ka wõera rikidesse — wõetakse wasto Teisipäwa ja Redde hommikul kello 8 kuni 12.

2) Mis sadetakse Ratwerre, Tõhwi, Narwa, Peterburri, Some-male, hommikopoolse ja kesi Wenner-male — wõetakse wasto Keskäädala ja Laupäwa hommikul kello 8 kuni 12.

3) Mis lähwad Paide, Tartu, Werro-liina, Plesko ja emale õhtopoolse Wenner-male, Pohla-male ja wõera rikidesse — Esmapäwa ja Neljapäwa hommikul kello 8 kuni 10.

4) Mis lähwad Hapsalo — wõetakse wasto Neljapäwa ja Pühhapäwa hommikul kello 8 kuni 10.

Kulleri-postiga sadetakse:

1) Esmapäwal enne lõunat kello 8 kuni 11 Peterburri.

2) Teisipäwal ja Redel enne lõunat kello 8 kuni 12 Paldiski.

3) Keskäädalal enne lõunat kello 8 kuni 11 Riga.

4) Neljapäwal ja Pühhapäwal enne lõunat kello 8—10 Lihhola-liina ja Wergli ehk Wirtso (Werder).

Kroonpühhad,

mis ue kiriku seaduse järele ka Maakirikutes nenda kui Paastu juttuse pääwad tulewad pidada:

- 1) Kiiuila-kuu 19. p. Meie suure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi walitsuse hakatuse pääw.
- 2) Kiiuila-kuu 26. p. Tšesarewitsi Suurwürosti Aleksander Aleksandrowitsi, Weneriigi aujärje päris pärija sündimise pääw.
- 3) Jüri-kuu 17. p. Meie suure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi sündimise pääw.
- 4) Heina-kuu 22. p. Meie suure Keisri Pröua Maria Aleksandrowna ning suure aujärge pärija Pröua Maria Weodorowna nime pääw.
- 5) Heina-kuu 27. p. Meie suure Keisri Pröua Maria Aleksandrowna sündimise pääw.
- 6) Teikuse-kuu 26. p. Meie suure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi ja tema abikaasa kroonimise pääw.
- 7) Teikuse-kuu 30. p. Meie suure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi ja Tšesarewitsi Suurew. Aleksander Aleksandrowitsi, Wene-riigi aujärje päris pärija nime pääw.

Keisri Herra Suufelts.

Aleksander II. Nikolajewits, kõige Wene-riigi walitseja ja Keiser, Pohla-maa Kuningas j. n. e., sündinud 17. Jüri-kuu pääwal 1818.

Maria Aleksandrowna, Keisri Pröua, Sesseni Printses, sünd. 27. Heina-kuu pääwal 1824.

Nende lapied:

- 1) Aleksander Aleksandrowits, Tšesarewits, Suurwürost ja Wene-riigi aujärje päris pärija, sündinud 26. Kiiuila-kuu pääwal 1845.
Temma Pröua Maria Weodorowna, Tanima Printses, sünd. 14mal Talwe-kuu pääwal 1847.
- 2) Wladimir Aleksandrowits, Suurwürost, sündinud 10. Jüri-kuu pääwal 1847.

- 3) **Aleksei Aleksandrowits**, Suurwürl, sünd. 2. Nääri-kuu päawal 1850.
- 4) **Maria Aleksandrowna**, Suurewürlsti Printses, sündinud 5. Wiina-kuu päawal 1853.
- 5) **Sergei Aleksandrowits**, Suurwürl, sünd. 29. Jüri-kuu päawal 1857.
- 6) **Paul Aleksandrowits**, Suurwürl, sünd. 21. Mihkli-kuu päawal 1860.

Keisri herra weimad ja öed:

- 1) **Konstantin Nikolajewits**, Suurwürl, sünd. 9. Mihkli-kuu päawal 1827.

Tema Pröua Aleksandra Josepowna, Saksen-Altenburgi Printses, sündinud 26. Jaani-kuu päawal 1830.

Nende lapsed, Suurwürltid:

Nikolai Konstantinowits, sünd. 2. Künla-kuu p. 1850.

Olga Konstantinowna, sünd. 22. Leikuse-k. p. 1851.

Weera Konstantinowna, sünd. 4. Künla-kuu p. 1854.

Konstantin Konstantinowits, sündinud 10. Leikuse-kuu päawal 1858.

Imitri Konstantinowits, sünd. 1. Jaani-kuu p. 1860.

Wjatseslaw Konstantinowits, sündin. 1. Heina-kuu päawal 1862.

- 2) **Nikolai Nikolajewits**, Suurwürl, sünd. 27. Heina-kuu päawal 1831.

Tema Pröua Aleksandra Petrowna, Holslein-Oldenburgi Printses, sündinud 21. Lehe-kuu päawal 1838.

Nende lapsed:

Nikolai Nikolajewits, Suurwürl, sünd. 6. Talwe-kuu päawal 1856.

Peter Nikolajewits, Suurwürl, s. 10. Nääri-k. p. 1864.

- 3) **Mihail Nikolajewits**, Suurwürl, s. 13. Wiina-kuu päawal 1832.

Tema Pröua Olga Weodorowna, Baadeni Printses, sünd. 8. Mihkli-kuu päawal 1839.

Nende lapsed.

Nikolai Mihailowits, Suurwürl, sünd. 14. Jüri-kuu päawal 1859.

Anastasia Mihailowna, Suurewürlsti Printses, sünd. 16. Heina-kuu päawal 1860.

Mihail Mihailowits, Suurw., s. 4. Wiina-kuu p. 1861.

Georgi Mihailowits, Suurwürl, sünd. 11. Leikuse-kuu päawal 1863.

Aleksander Mihailowits, Suurwürl, sünd. 1. Jüri-kuu päawal 1866.

- 4) **Maria Nikolajewna**, Suurewürlsti Printses, Leichtenbergi Printsi Maksimiliani leik-pröua, sünd. 6. Leikuse-kuu päawal 1819.

Tema lapsed:

Würltid ja Printsesid Romanowski, Leichtenbergi Hertfogid ja Hertfoginad,

Würl Nikolai Maksimilianowits, sünd. 23. Heina-kuu päawal 1843.

Würl Eugen Maksimilianowits, sünd. 27. Nääri-kuu päawal 1847.

Würl Sergei Maksimilianowits, sünd. 8. Jõulu-kuu päawal 1849.

Würl Georg Maksimilianowits, sünd. 17. Künla-kuu päawal 1852.

Printses Maria Maksimilianowna, sünd. 4. Wiina-kuu päawal 1841.

Printses Egenia Maksimilianowna, sünd. 20. Paastu-kuu päawal 1845.

- 5) **Suurewürlsti Printses Olga Nikolajewna**, Württembergi kuninga Karl Wridrif Aleksandri pröua, sünd. 30. Leikuse-kuu päawal 1822.

Keisri rabi:

Helena Pawlowna, Württembergi Printses, Suurewürlsti Mihail Pawlowitsi leik-pröua, s. 28. Jõulu-kuu 1806.

Tema laps:

**Katarina Mihailowna, Meklenburg-Streelitzi Hertzogi
Georgi prõua, sünd. 16. Leikuse-kuu pääwal 1827.**

Hobbose-, weikse- ja kauba-laadad.

I. Gesti-maa Rubermangus.

Annias: Jüri-kuu 23mal ja 24mal pääwal.
Saabsalu-linnas: 1) Nääri-kü 10mal ja 11mal pääwal.
 2) Mikhli-kü 14mal ja 15mal pääwal.
Jõhwis: 1) 18. ja 19. Künla-kü pääwal. 2) Mikhli-
 kü 24mal ja 25mal pääwal.
Jõelähtmes: nädal pärast Mikhli-pääwa.
Reblastes: 1) 26mal Nääri-kü v., lina-laad. 2) Mikhli-
 pääwal, 29 v., lina-laad.
Keila-kirikü juures: 1) Gestaapääw pärast 3mat pühha
 paastus 2 v. 2) Mikhli-v. ja kaks pääwa se järele.
Kiwilo-kõrtsi juures: Künla-kü 26. ja 27. pääwal.
Kolloweres: 1) Nääri-kü 17mal pääwal. 2) Wiina-kü
 4mal pääwal, 2 v.
Lihula-linnas: 1) Gestaapääwal enne Wastla-pääwa
 2) Mikhli-kü 24mal pääwal.
Merjama-kirikü juures: 3mal Kristuse tulemise Pühal.
Mikhli-kirikü juures: 29mal Mikhli-kü pääwal.
Orital: Nääri-kü 7mal ja 8mal pääwal.
Paide-linnas: 1) Künla-kü 6mal ja 7mal pääwal.
 2) Jaani-kü 20mal pääwal. 3) Mikhli-kü 10mal ja
 11mal pääwal. 4) Talwe-kü 5mal ja 6mal pääwal.
 5) Jõulu-kü 10mal ja 11mal pääwal.
Paldisi-linnas: 1) 2sel ja 3mal Künla-kü pääwal.
 2) Mikhli-kü 21mal ja 22mal pääwal.
Rakwerre-linnas: 1) Nääri-kü 27mal ja 28mal pääwal.
 2) Jaani-kü 16mal ja 17mal v. 3) Mikhli-pääwal.
Naplas: 1) kolmandamal reedel pärast Nääri pääwa. 2) es-
 mesel reedel pärast Mikhli-pääwa.

Tallinnas: 1) Jaani-kü 20mast päävast kü otsant.
 2) Mikhli-kü 26mal, 27mal ja 28mal pääwal.
**Ue-mõisas, Süd-Harjumaal, Kosse kibellonnas, Kuivajõe-
 kõrtsi juures,** hakkab kolmandamal Teispääwal Mikhli-
 küs.

Wiggalas, Läänemaal, 15. ja 16. Talwe-kü pääwal.

Iggal aastal 25., 26. ehk 27. Jaani-kü pääwal,
 nenda kuidas see pääw iggal aastal saab kohta poolest ette
 teada antud, on Tallinnas Toompääl loosi hoowis hobbuste
 näitus. Pärast lõunat saab Kadrintaalis Laasna mäe al
 hooste ranno katjutud, ja hooste perremehhed, kelle hõbused on
 katsumise juures illusamad ja tugevamad näitnud, saavad
 kroonu poolest aupalka. Igga tunnistuse seddel peab igga mehhele
 mõisa poolest kaasas olema, et need hõbused on wistist Gesti-
 maa kubermangu tallorahwa juures kasutatud.

Ikubermangu kohta käsu järele ei ole luba, ei lau-
 pääwal ega pühapäawal laata ydada, wait, kui
 nenda juhtub, peab seda teise nädala esimesel argi-
 pääwal peetama.

II. Lihwlandi-maa Rubermangus.

Abja-mõisas: Mikhli-kü 2sel ja 3mal pääwal.
Abfeli-mõisas: 9mal Mikhli-kü pääwal.
Antso-mõisas: Mikhli-kü 14mal pääwal.
Audro-mõisas: 1) Reede enne Wastla-pääwa. 2) 18mal ja
 19mal Mikhli-kü pääwal.
Helme-mõisas: 15mal Leikuse-kü pääwal.
Karksi-mõisas: 2sel Seina-kü pääwal.
Kastna-mõisas: 9mal Mikhli-kü pääwal.
Kao-mõisas: 10mal Wiina-kü pääwal.
Killingi-mõisas: 28mal Leikuse-kü pääwal.
Kirrepeäl: 16mal Mikhli-kü pääwal.
Koorte-mõisas: 15mal Mikhli-kü pääwal.
Kosse-mõisas: 24mal Leikuse-kü pääwal.

- Kurresaare-linnas:** 1) 12mal Künla-kun p. hakkab juur saksa laat; peetakse 10 pääwa. 2) 15mal Nibkli-kun p. hobnise ja weiske laat, 3 p. 3) 11el Wiina-kun p.
- Lemfali-linnas:** 1) 27mal Künla-kun pääwal, linna-laot. 2) 10mal Leikuse-kun p. 3) 9mal Wiina-kun p, linna-laot.
- Lustimere-mõisas:** 15mal Wiina-kun pääwal.
- Lutēniki-mõisas,** Rõnge kihelkonnas, 6mal Wiina-kun p.
- Moisefaste-mõisas:** 10mal Leikuse-kun pääwal.
- Mõnniste-mõisas:** 10mal Nibkli-kun pääwal.
- Mustwees:** Mardipääwal, 10mal Talwe-kun pääwal.
- Oldri-mõisas:** 10mal Nibkli-kun pääwal.
- Orikumõisa kõrtfi juures:** 15mal Wiina-kun pääwal.
- Pakkula-mõisas:** 10mal Nibkli-kun pääwal.
- Pernu-linnas:** 1) 20mal Nääri-kun p., hobbošte laat, 3 p. 2) 11el Heina-kun p., 2 p. 3) 20mal Heina-kun p., saksa laat; peetakse 3 nädalat. 4) Weiske- ja hobnise laat Gomaspääwal ja Leisipääwal enne Nibkli-pääwa. Wies laat peetakse Gomaspääwal ja Leisipääwal pärrast 4mat Kristnõse tullemise P.
- Põltsamaal:** 15mal Nibkli-kun pääwal.
- Põlwe-kirikku juures:** 8mal Nibkli-kun pääwal.
- Põõrawere-mõisas:** 1) 13mal Nibkli-kun p. 2) 5mal Jõulu-kun pääwal.
- Purtniku-mõisas:** 9mal Nibkli-kun pääwal.
- Pühajärwe-mõisas,** Ottepä kihelkonnas, Nuustagu-laot, 4mal Wiina-kun pääwal.
- Räppinas:** 1) 9mal Leikuse-kun p. 2) 4mal ja 5mal Nibkli-kun pääwal. 3) 5mal Jõulu-kun p
- Ria-linnas:** 1) 7mal Nääri-kun p. 2) 20mal Künla-kun p., 8 pääwa. 3) 20mal Heina-kun pääwal, willa-laot.
- Rõõsi-mõisas:** 24mal Leikuse-kun pääwal.
- Rõuge-mõisas:** 9mal Nibkli-kun pääwal.
- Sallast-mõisas:** 15mal Nibkli-kun pääwal.
- Senno-mõisas:** 21mal Nibkli-kun pääwal.
- Sindi-mõisas:** 8mal Nibkli-kun pääwal.

- Taakeperi-mõisas:** Helme kihelkonnas, 6. Nibkli-kun p.
- Taali-mõisas,** Pernu-linna juures, 9mal Wiina-kun p.
- Tartu-linnas:** 1) Suur saksa laat, hakkab pääw pärrast 3 Kuninga pääwa, peetakse 3 nädalat. 2) 4. Künla-kun pääwal, linna-laot. 3) Peetri-laot, 29mal Jaani-kun pääwal. 4) 9mal Nibkli kun p. 5) 29mal Nibkli-kun p., Nibkli-laot 6) 11el Talwe-kun p., linna-laot.
- Tarweste-mõisas:** 1) 29mal Jaani-kun pääwal, Peetri-laot. 2) 6mal Wiina-kun pääwal.
- Ue-mõisas,** Willandimaal, 25mal Leikuse-kun pääwal.
- Walga-linnas:** 1) Saksa laat hakkab 21el Künla-kun p., peetakse 8 p. 2) 24mal Jaani-kun p. 3) 10mal Leikuse-kun pääwal. 4) 29mal Nibkli-kun p., Nibkli-laot. 5) 20mal Talwe-kun p., linna-laot. 6) 27mal Jõulu-kun pääwal suur saksa laat, peetakse 8 pääwa.
- Wanna-Antsmõisas,** Kraawi-kõrtfi juures: 14. Nibkli-kun pääwal.
- Wastse-linnas:** Nibkli-pääwal, Raawanurme-laot.
- Wastse mõisas,** Willandi maal. 1) 27mal Leikuse-kun p. 2) 21el Wiina-kun pääwal.
- Wendra-mõisas:** 20mal Nibkli-kun p.
- Weski-mõisas:** 15mal Wiina-kun pääwal.
- Willandi-linnas:** 1) 25mal Nääri-kun p., 3 p. 2) Saksa laat 21el Künla-kun pääwal. 3) 15mal Künla-kun p., linna-laot. 4) 8mal pääwal pärrast Suurt Neljaspääwa. 5) 22mal Jaani-kun p., Jaani-laot. 6) 24mal Nibkli-kun pääwal, Nibkli-laot. 7) 25mal Talwe-kun pääwal, linna-laot.
- Wolmeri-linnas:** 1) 25mal Nääri-kun p., linna-laot, 6 p. 2) 26mal Heina-kun pääwal. 3) 211el Nibkli-kun p. 4) 25mal Talwe-kun p., linna-laot.
- Wolweti-mõisas:** 16mal Talwe-kun p.
- Wõnnu-linnas:** 1) 15mal Künla-kun pääwal, linna-laot. 2) 11mal Jaani-kun pääwal. 3) 16mal Wiina-kun p. 4) 10mal Jõulu-kun p., linna-laot.

Wõõbus, Rõpina fibbelfonna: 1) 9mal Lehe-kuu pääwal, Rigula-laad. 2) 6mal Jõulu-kuu pääwal.

Wõrru-linnas: 1) 7mal Rääri-kuu pääwal, linna-laad. 2) 2sel Künla-kuu p. 3) 22sel Künla-kuu p. suur sassa laad, 8 pääwa. 4) 10mal Jüri-kuu p., weikse-laad. 5) 24mal Jaani-kuu p. weikse-laad. 6) 24mal Mikli-kuu p., Mikli-laad. 7) 7mal Wiina-kuu p., linna-laad. 8) 20mal Talwe-kuu pääwal, weikse-laad.

Narwa-linn peab linna, weikse ja hobbose-laata 6maist kuni 10ma Künla-kuu pääwani — ja 20maist kuni 23ma Mikli-kuu pääwani.

Pisike Klaus ja suur Klaus.

Uhhes küllas ellasid tats meest, kummagi nimmi olli Klaus. Ühhel olli nelli hoost, teisel agga üks ainus hobbone. Et neid ühhe teisest ärratunda, nimmetati nelja hobbose perremest: suur Klaus, ja ühhe hobbose perremest: pisike Klaus. Tahme nüüd kuulda, kuidas mõlematte kassi käib.

Pisike Klaus orjas suurt Klausi terve nädala ja kündis omma hobbosega temma põldu; siis jälle aitas suur Klaus pisikest teise omma nelja hobbosega, üks lord igga nädalis, ja se olli pühha päiwil. Dissa! kuidas siis plaksutas piitsa pisike Klaus wiie hobbose tagga, kedda nüüd ommaks pidadas ollewad sel ainsal nädala pääwal. Päike paistis

elledaste, ja tellad firrito tornis hüüdsid rahwast pühha totta; firritolissed olli taunis ehtes ja töt-tasid jutlust kuulma, laulo ramatud kainla all. Igga mees näggi pisikest Klaus, kes wiie hobbosega kündmas, täis rõõmo olli; piits plaksus lõp-mata ja suu kiitis suure healega: Dissa, teit on minno hobbofed!

„Nenda ja ei mitte pea räkima“, ütles suur Klaus, „se üks hobbone on agga sinno pärrast.“

Pisike Klaus unnustas pea jälle ärra, mis temmale olli keeltud, ja kiitles ta nende wasto kes möda lätsid: „Dissa, teit on minno hobbofed!“

„Kui ja ükstord nenda weel rägib, kedda ma sulle finnitän, siis löön ma sinno hobbose jonega mahha; hoopse siis weel!“

„Ei ma ennam kedda tee“, tõntas pisike Klaus. Agga kui jälle rahwas möda kõndis, kedda terretades, puhkes temma siidda rõõmo täis, ja kuulas kedda, täie suuga kuulutama: „Dissa, teit on minno hobbofed!“

„Küll ma sinno hobbofid öisatan!“ ütles suur Klaus kes lähedal juhtus ollema; wõttis matta ja wirutas kaimo hobbose pähhä, nenda et wääti mahha langes, ja jallad öiele aias.

„Oh, ma waene, nüüd ollen ma hobbosest ilma!“ kaebas pisike Klaus suure nuttoga. Mehhike nül-gis omma foolnund hobbose kasuka mahha ja löi kedda rehhe seina külge kiuwama. Kui nahl kui-

wals sai, wöttis ta tedda seina küllest mahha, pistis kotti, ja läks kott ülle ölla, linna tedda müüma.

Tee olli pitt ja iggaw läbbi kõrwe müüna; ilm olli ropp, ja pisfite Klaus efsis tee pealt ärra. Tubba õhtu tulli kätte, enne kui ta jälle õige tee peale sattus. Mis ta waene nüüd peale hakkab? Linna ta ei ullata, foio taggsi ta mitte.

Agga waata! lähedal tee kõrwas näikse kaunis tallo perre ollewad; sinna poole tabbas temma müüna.

Afna lugid ollid finni, agga küünla tulli paistis prau wahhelt wälja. „Küllab ma siin öömäe saan,“ mõtles Klaus sõrmega wasto uft kopputades.

Perrenaene teggi uffe lahti, waates külla mehhe filmi, küsijdes: „Mis sinnul tarwis?“ Klaus pallus allandlikult öömäe; agga ei perrenaene wõtnund sedda kuulda, waid saatis mehhe omma teed, ennast wabbandades, et ilma perremehheta, kes küllas olla, temma wõeraid wasto ei wõtta.

„Noh, mis siis muud, kui jään tuule taewa kätte õue peal!“ ütles pisfite Klaus, kelle ninna eest üks finni pandi.

Seal sammus mäe jures olli suur heina kuhhi, ja mäe ja heina kuhja wahhel üks lamp lattu-sega laut wõi aggerik. „Seal üllewel tahhan ma ennast pikkali heita ja puhhata“, wöttis temma nõuaks ja ronnis ülesse. Enneselle pesja tehhes teeras ta ühhe külle pealt teise külle peale ja watas

ümberlaudu, tus parremad asjed leida. Ennäh, afna lugid ellu hone ees ollid kõmmeldand ja peal-mine ots seisis irrewil, nenda et Klaus leiti wõis nähha, mis perrerahwa toas sündis.

Seal olli suur laud kaetud, ja laua peal wiina puddel, ja ölle kann, ja sea lihha, ja kanna munne, ja suur kedetud lõhhe kalla ja muud toddopolist; perrenaene agga istus kirjotaja isfandaga laudas, ja turgutas tedda wiina ja ölle ja kalli roaga.

Kirjotaja isfand ei olnud ta monnit ja matsutas suud mehhe wiisi. Lõhhe kalla olli liatagi temma peene moffa järrele.

Pisfitesse Klausu suu jooksis wett, sedda leiti nähhes. „Kes annab mulle nenda kallist rooga mekkida?“ mõtles temma ja firrutas pea afna poole, et parrem nähha saaks. Ja wata, seal laua otsa peal nähti weel piima kogid ja kerje met ollewad. Kas se ep olnud piddu!

Kes seal nüüd weel õhtu ilja ratsa hobbosega perresse ruttab? Se on selle mäe perremees, kelle abbitaja kirjotaja isfandaga laudas istub.

Perremees olli üks wägga hea innimene ja lahke igga ühhe wasto, agga se olli temma wigga, et temma kirjotaja isfandaid filma otsas mitte ei wöind kallida; kui ta ialdes ühhe kirjotaja omma perres näggi, süttis ta tullist wiha täis, ja olles kirjotaja maa alla löönud. Sellepärast olli ta kirjotaja isfand nüüd perresse tulnud, perrenaest

terretama, et ta teadis perremees mitte koddõ ollewad; ja helde perrenaene kandis parremad ja arro-lissemad road laua peale, kuulusa wõeralle au-pakkudes. Kui nad kuulsid et perremees koio tul-nud, koshusid nemmad hirmsast ärra. Perrenaene juhhatas isfandad kambri, kus üks suur tühhi laegas olli ja isfand pugges laeka, et mitte perre-mees, kes isfandaid ei sallind, tedda nähha ei saaks.

Nüüd peitis naene keif need kallid road mehhe eest warjule, sest kui mees neid näaks, usutaks ta naest, mis se tähhendada, ja sellele se koddopolis walmistatud.

„Oh parrako!“ ohtas Klaus aggeri peal, kui näggi et laud tühjaks tehti.

„Kes seal ülleweel köppitseb?“ küsis tallopoeg, silmad üles pole tõstes. „Miks sa senna ennast puhkama heitnud? Tulle astu tuppä.“

Klaus rakis, mis luggu teminaga olnud, kuid ta ärraekfind, ja pallus bömaea.

„Küll ifka!“ ütles perremees; „agga wõttame nüüd ka nattuke toidust!“

Perrenaene wõttis mõllemid lahkestest wasto, kat-tis laua ja tõi suure kausi täie pudru lauale. Tallopoia köht olli tühhi, ta sõi ableste; agga pisike Klaus mõtles sea lihha, kanna munnade, lõhhe kalla ja piima kookide peale, mis teadis ahjus warjul ollewad.

Laua all jalguis olli temma kott hobbose nah-haga, mis temma liinas tahtis ärra müüa, selle-pärrast olli temma, kuida jo öldud, teed käima läinud. Ei pudru leppind Klaus suuga kotto, ta sõi pikka ammastega ja astus jallaga kotti peale, ja kuim naht krabbises laua all kotti sees.

„Tasja!“ ütles Klaus omma kottile, kedda jälle jallaga tõukas, et naht õige waljuste krabbises.

„Mis sull seal kottis on, küllamees?“ küsis tallopoeg. „Mis sull on? Mull on tark kottis!“ wastas Klaus. Temma ütles mulle, meie ei pea mitte pudru sööma, temma olla ahju täis sea lihha, kanna munne, kalla ja piima kooki nõidanud.

Tõhho! immetles perremees, ahju kallale rut-tates, kus temma ka keif need road leidis, mis ta naene sinna olli ärra peitnund; tallopoeg agga uskus karmwala küllamehhe jutto, et tark, kes laua all kotti sees, rooga neile nõidnud. Naene ei jul-gend ühtegi räkida, tõi ahjust road lauale, ja meh-hed sõid nobbedaste et suud kobrutasid. Klaus tõukas kotti ueste jallaga ja naht krabbises jälle.

„Mis so tark nüüd lausus?“ küsis tallopoeg.

„Ta ütles, et ta meile ka puddel punnast wiina ja kann õllut murretsend; need seista seal nurkas ahju jures.“

Naene tõi wiina ja õlle, mis ta isgi senna pan-nud, meeste kätte; mehed prutisid märjotest, ja pead said sojaks. „Oh! olleks minnul ka sesug-

gune tart ollema, kui küllamehhel kotti sees!" õhtas tallopoeg.

"Kas sinno tart wõib ka sedda wanna musta ette tua? minna tahhaksin tedda ka ükstord suu silmaga nähha; tänna ollen ma täis rõõmo, ja julge, kui mees."

"Küll ifka!" ütles Klaus, "minno tart wõib keit tehha, mis ma sowin. Kas on tõssi?" küsis kelm, kotti jallaga tõugates. Naht krabbisest waljuste. Sa isgi kuuled kõrwaga mis ta kostab. Agga se wanna jaat on ni hirmus, et ihu karwad aiab piisti; lasseme tedda hundale minna.

"Ei ma karda mitte, olgu ta hirmsam kui hirmus. Mis näggu tal waenlaseel on?"

"Mis näggu tal on? Ta näab wälja kui üks kirjotaja isfand."

"Urjoh! metsalinne," sinnas tallopoeg, "sago ta nurja minnema, temma pelletes!" — Minna kirjotajaid ei salli, agga põlle wigga; ma tean et se kirjotaja ep ollo, tedda nähha saan. To tedda seia, minna ei karda; agga ärgo ta mo liggi tulgo."

"Ma kütsin omma tarka, saab nähha mis ta lausub." Klaus jälg krabbistas jälle nahka kotti sees.

"Noh, mis ta arwab?"

"Temma ütles, sa pead kambri minnema ja laetast, mis seal nurkas seista, lahti teggema, siis saad sa wanna jaaku nähha; agga sa pead kaane

tuggewaste finni piddama, et ta mitte wälja ei lipsa."

"Tulle aita mind, tedda finni piddada," pallus tallopoeg, ja läks kamre laeka kallale, kuhho naene kirjotaja isfanda olli warjule pannud, kes suures fartuseses wärrises ja wabbises.

Tallopoeg fergitas laeka kaant, ja waates prau wahhelt sisse. Agga otse kui olleks waablane tedda otša ette pistnud, fargas ta kistsaga taggasi ja sülitas täie suuga. "Wõtko sind se ja teine, sinna pessematta metsmõrtsukas, sa olled jo meie kirjotaga ühte karwa!"

Selle ehmatuse peale joodi üks seeme õllut, ja weel üks ja teine, kunni poole ööni.

"Kuule armas küllamees, müi omma targa minnule", melitas tallopoeg Klaus; "küsi hinda, kui palju tahhad, ma maksan sulle terve waffa täis rahha, kui sellega rahhul wõttad olla."

"Ei kulla wennike, ei ma täi mitte!" ütles pistike Klaus. "Urwa isgi, mis tullu tart minnol toob."

"Oh, ärra olle nenda wiisja, müi ifka targa minnole!" pallus tallopoeg.

"Noh, et olgo siis!" ütles Klaus wimaks. "Sa olled mulle wõmaea annud, ja mind lahkest wäsi tõwõtnud; jägo tart sinno pärralt waffa täie rahha eest; agga waff peab kuhjaga täis ollema."

„Mis ma sinnoga tühja tõrrelen? Iööme läed! Agga sa pead laeka wanna jaaguga liggi wõtma, et minna temmast lahti saaks; küllab ta weel laekas on.“

Klaus andis kotti kuirwand hobbose naihaga tallopoia kätte, wöttis rahha wasto, kuhjaga täis waff. Tallopoeg kinkis küllamehhele pealegi weel ue kassi wantre rahhakotti ja laekast ärra wiia.

„Et jä siis Jummalaga!“ ütles Klaus, omma warra ja laekast, kus kirjotaja weel ifka wangis istus, tagga järrel weddades.

Metsa äres olli üks suur ja süggaw jögg; wessi woolas kangeste, et hobbosed ki ei usaldand läbbi ujuda; suur pitt sild olli ille jõe ehhitud; Klaus jäi silla peal seisma ja ütles walju hälega, et kirjotaja sedda ta omma wangi koias kuulis: „Ei mitte, mis ma selle wanna laekaga teen? ta on ränk, kui olleks ferrise kiirwa täis; mis ma enuast tühja waewan? Wöttan kätte, ja paiskan ta jõkke, sõndku minno koio kui ta tahhab; kui mitte: ei minnul ep olle temmast waia.“

Klaus panni kätt külge, ja uppitas laekast, nenda kui tahhaks tedda wette wiskata.

„Pea kinni sulsa kuppukenne“, pallus kirjotaja laeka sees, „lasse mind enne wangist lahti.“

Klaus pillutas filma ja ütles: „Dho! ta on weel laekas; wiskan rutto jõkke, et ta kurriteggia ärra uppub.“

„Ärra hukka mind mitte ärra“, hüdis kirjotaja, lasse mind lahti, ma annan sulle selle eest waffa täis rahha.“

„Noh, hea küll!“ ütles Klaus, laekast lahti tehhes. Kirjotaja ronnis käppuksil laekast wälja, kedda jalaga jõkke lüffas, ja ruttas koio poole. Seal maksis temma pissikesse Klausile waffa täis rahha wälja, ja saatis mehhe minnema. Ühhe waffa täie sai Klaus tallopoia, teise kirjotaja isfanda käest, nenda et temma waner üsna täis rahha olli.

„Waat seal! mis hinda ma omma hobbose eest saanud“, ütles ta isfi ennese wasto, kui koio tulli, kus temma omma warra kest tubba ühte unnikusse kottist wälja puistas. „Mis nüüd suur Klaus ütleb, kui ta kuulda saab, et ma nii rikkas mees ollen? Dot, oot! ma tean küll, kuidas wiisi ta aisu saab;“ pissike Klaus saatis poisil saunure Klausil käest waffa laenama.

„Mis temmal räbbalal waffaga mõeta on?“ mõtles suur Klaus, ja fullatas piggi waffa põhja, et mõnni ibba sest wiljast, mis saab mõedetud, kinni hakkaks. Ennäh! kui waff taggasi toodi, leidis suur Klaus kolm öbbe rubla tükki põhjas piggi sees kinni ollewad.

„Mis se on!“ ütles suur Klaus, ja jooksis kohhe pissikesse Klausil jure. „Kust sa nii palju rahha said, et sedda waffaga mõdada?“

„Ma sain sedda omma hobbose nahha eest, mis eile õhtu ärra müüsin.“

„Se on tõeste ausaste maksetud!“ ütles juur Klaus, ja jooksis koio, wõttis mattra, ja matterdas omma nelli hoost surmiks; nülgis nahhad mahha ja sõitis nendega linna.

„Nahku! Nahku! Kes tahhab nahku osta?“ hüdis temma möda ulitsaid.

Kingsseppad ja parkalid ruttasid küssima, tui palju ta nende eest rahha tahhab.

„Üks waffa täis rahha igga nahha eest“, wastas juur Klaus.

„Olled ja hull?“ hüdsid teit. „Mõtled ja, et meil rahha waffaga mõeta on?“

„Nahku! Nahku! Kes tahhab nahku osta?“ hüdis ta jälle; agga igga ühhele, kes temma käest küssis mis nahhad maksta, kostis temma: „Üks waffa täis rahha.“

„Ta tahhab meid pilgata!“ ütlesid nemmad, ja kingsseppad wõtsid omma panrihmad, ja parkalid omma nahk põlled ja wirrutasid nendega suurt Klausit.

„Nahku! Nahku!“ laimasid nemmad tedda „küll meie sinno nahko pargime, sinna rahwa naerus, et so pihhad ülles fertiwad, tui muttimulla unnikud. Kassi linnast wälja, lahhejalgne rahhawaff!“ sõimasid nemmad, ja juur Klaus andis jätku samamule, et agga hingega minnema peaseks. Küll ta

abbalud ja niuded teadsid, mis teggu kingsseppad ja parkalid temma taggumesse poolega teinud.

„Di! Di!“ ütles temma tui koio tulli, „sedda peab piisfite Klaus teit ärrawastama. Ma tahan tedda mahha lüüa.“

Agga koddo olli piisfitesse Klausit suur emma seddamaid ärra surnud. Wannamoor olli küll kurri ja õel temma wasto olnud, siiski leinas piisfite Klaus kurbtusses; ta panni furnu omma soja sängi, et nahha saaks, kas ta weel ellusse tõuseb. Besi agga istus ta nurka järje peale tukkuma.

Süüda wõsi astus juur Klaus tupp, firwes õlal. Ta teadis küll, kus piisfitesse Klausit säng olli, läks senna, ja lõi firwe põhjaga wannamoori pähhä, mõtteldes et se temma piisfite kaim olli.

„Waata nüüd!“ ütles ta, „te mulle weel puski!“ ja siis läks ta koio.

„Se on tõeste üks wägga kurri innimenne“, mõtles piisfite Klaus. „Ta tuli mind surmiks löma; hea on et wanna eit tüf aega enne jubba külm, muido olleks ta nüüd saand ärratappetud.“

Nüüd panni temma wanna eide pühapäise riidesse, laenas nabre käest hobbose, raffendas selle wantre ette, asjutas furnu tahha wantre otja peale istukšille, nenda et ta sõites mitte mahha ei wöind tukkuda, ja pistis läbbi metja minnema. Hommiko warra tuli ta ühhe suure kõrtsu jure, kus ta hoost puhhatas ja issi tupp astus, surust wõtma.

Kõrtsmit olli üks wägga jõntas mees, kell rahha pudust ep olnud; ta olli ka wägga hea mees, agga äffildane, otse kui tulli taktus.

„Terre hommikust!“ ütles temma Klausile, „sa olled tänna õige warrane.“

„Jah! ma sõidan wanna eidega liina“, ütles Klaus; „ta istub õues wanfre peal, ma ei wõi tedda mitte tuppä tua; olle hea mees, wii temmale pool toopi õllut; rägi agga waljuste, sest ta ei tule tasjast kõnne.“

„Warsti, warsti!“ ütles kõrtsmit, wallas mõedu õllut täis ja läks õue, furnud wannamoori jure.

„Säh! poeg sadab sulle seeme õllut, wõtta joo!“ Agga wanna mamma ei lausund ei musta egga walget, waid istus waggasi wanfre otša peal.

„Kuule ka!“ ksisendas kõrtsmit, „wõtta joo õllut, poeg saatib sulle pool toopi õllut!“

Ei wastust ihtegi. Mees ksisendas weel üks fõrd, ja jälle üks fõrd; agga ei wanna eit teind teggemist. Kõrtsmiku südda sai täis, ja ta wisgas äffildase wihhaga õlle toobi wannamoorile wasto filmi, et jomaaeg mõda näggu mahha jooksis, ja furnud sellile taggasi wanfre peale langes; sest ta ei olnud mitte kinni sentud, waid wallali istumas.

„Appi! appi! karjus Klaus, tormas uksest wälja, ja traps kõrtsmiku rindu kinni; „mis sa nurjato teggid? wata, sa olled minno wanna eide furnuts lõnud! Näh! siin on suur auk otša ees!“

„Oh, se on üks õnnetus!“ kaewas kõrtsmit, täed ülle pea kotto lüies. „Se on keit minno äffildus! Kulla kupp Klausikenne, ärra te sest kissa, minna annan sulle üks waffa täis rahha ja matan sinno õndsa eide aujaste maa mulda, nenda kui olleks ta minno omma eit ollewad; sinna agga olle waid, ja pea suu kinni, muido saan ma kimpu.“

Nenda sai pissise Klaus jälle terve waffa täie rahha, ja kõrtsmit toimetas wanna eide mattused.

Kui Klaus koio tulli, satis ta poisil suure kaimo jure jälle waffa laenama.

Suur Klaus ehmatas opis ärra, ja wärrises kui aawa leht. „Mis jut se on? minna lõin temma furnuts, kuidas ta siis nüüd jälle hinge tõusnud? Lähhen õige issi sedda luggu watama!“ Ja ta läks issi waffaga pissikesse kaimo jure.

„Tulle appi! kust ja keit selle rahha sanud?“ ksisis ta suurte filmadega nähhes, mis weel jure olli kossund.

„Sa lõid minno wanna eide mahha, kes minno fängis puhkas, ja minna jäin ellusse!“ ütles pissi-Klaus: „ma müüsin furnu ärra waffa täie rahha eest.“

„Kas sa kuule immet!“ öiskas suur Klaus, sest temma wanna eit olli tänna hommiko ka hinge heitnud.

„Pea kinni! ma lõin omma furnud eidele ka firwega otša ette ja ütlen, et ma issi tedda furnuts

löönud, lähhen ja müin ta ärra, saan ka üks watta täis rahha."

Suur Klaus sõitis furnuga linna, tuttawa apteker jure, ja küsis, kas temma tahha furnud innimest osta.

"Mis furnud se on? kust ja tedda wõtsid? küsis apteker; "wii ta firrikoaeda, matta seal mahha."

"Se on minno eit!" ütles Klaus; "ma löin ta furnuks, ja tahhan tedda nüüd ühhe watta täie rahha eest ärra müia."

"Mis sa jamsid!" ütles apteker. "Ärra sa mitte tedda suggust kurja ennese peale kõnele, muido saad sa wõlda wiidud." — Apteker selletas Klausile ärra, kui hirmus se olla, mis ta teinud suure kurjusega; kuidas ta omma hinge waenlasse kätte annud, kes tedda selle määratu patto sisse saatnud, ja et temma aialikku ja iggawesse nuhtlusse wäärt olla." Klaus kohkus selle üle ärra, hüppas jonega wanre peale ja aias tuhhat nelja koio pole. Apteker agga ja keif teised ütlesid: "se on hulluks läinud!" ja löid käega taga järrel.

"Ota sa püsti koer, küll ma sulle kätte tassun, sinna pisike Klaus, sa pettis, sa wallelik, sa rahha tratt!" Menda siunas suur Klaus, tee peal pragginai aiades. Koddo wõttis ta ühhe tiindresse tuggewa kotti, läks sellega kaimo jure ja kargatas teise peale: "Sinna olled mind pilgand, olled mind hädda waia, wõlda saatnud; sinna olled süid, et

ma omma hobbofed mahha nottisin, et ma isgi ennesse peale kurja ollen tunnistand, et mind linna rahwas hulluks peawad, et mind fingseppad ja partalid armetumaks petenud; nüüd tullin so jure, sulle keif kätte tassuma; pilka siis weel, sinna ilparakas!"

"Ja nüüd muljutas temma tedda mahha, toppis kotti, fiddus kotti juu ohheliffuga finni, tõstis kotti selga ja ütles: "Tulle nüüd jõe äre, seal ma upputan sind ärra, kui koera kutsika."

Jõggi olli tangel ja kott olli, et küll pisike Klaus sees istus, siiski taunis raste; sellepärast olli kottitandjal tüddinus käes, ja temmal olli wägga hea meel, et firriko jure tulli, kus puhhata wõis. Orrilad ellisesid maggufaste, ja foggudus laulis auhiituse laulu. Klaus ei wõinud möda minna; ta panni kotti firriko utse kõrwa mahha, ja ütles: "Laulan paar salmikest süddame kinnituseks teistega seltsis, enne kui eddasi lähhen; egga pisike kottist wälja ei pease, ja kes tedda ka peastma tulles? rahwas on keif firrikus." Ja ta astus firriku.

Pisike Klaus agga õhtas kotti sees, ja keerles ja pöörles igga piddi, agga ei aidand ühtegi, ei kotti pael annud järrel. Pealegi weel sai ta hea mürraka wasto ölla. Üks wanna purru karjane aias ommad loiofed sealt möda; Klaus agga olli karja jalgus, ja aeti kottiga ümmer.

"Oh ma armetu!" äggas ta kottis, "ollen weel noor, ja pean nüüd jubba taewa riifi minnema."

„Ja minna wanna mullatüü iggatsen ennast sinna, agga ei surm tulles mind wanna alli siit korristama.“ Nenda öhtas wanna all taat, se karjane.

„Tee kotti suu lahti, lasse mind wälja, ja poe issi mo asjemelle sisse, siis saad sa firratsemisest peästetud, ja lähhed jonegea taewa riiki.“

„Mitümma lubbamast!“ wastas karjane ja teggi kotti suu lahti. Klaus wennis kottist wälja, aitas wanna taati sisse puggeda, ja siddus kotti hõlega finni.

„Kanna ja hoolt mo karja cest!“ manitses weel wanna pappa Klaus, kes karjaga omma teed läks.

Ürikesse aia pärrast tulli suur Klaus firritust wälja, wöttis omma koormat selga, ja saggas jõe pole. Ta panni küll tähhele, et kott kergemaks läinud, agga ta mõtles: „Ja, eks ma olle ennast firrikus toetand, ma laulsin seal koggudusfega auhiitusse laulo, ja pallusin mõnne palwe, sest ep se tulles, et ma omma koorma pool kergem leian.“ Jõggi olli nüüd peä käes: Klaus läks silla peale, paistas sealt kotti wanna karjatsfega wette, ja ütles: „Pilla nüüd weel!“ Ta mõtles et pissife Klaus nüüd ärra upputud.

Nüüd läks ta koio, rahhul et ta wihha wennast lahti saanud; agga esimesse riist tee peal tulli pissife Klaus karjaga temma wasto.

„Mis wirastus se on? Rust ja seia tulled? ma upputasin sind jo ärra!“ koggeldas suur Klaus.

„Jah! ja wistasid mind nattufesse aia cest jõe!“ wastas pissife Klaus.

„Rust ja need kaunid weised said?“ pärris suur Klaus.

„Need on merri weised!“ ütles pissife Klaus.

„Ma tahhan sulle ärra selletada, kuidas ma luggu olli, ja tännan sind, et sa mind ärra upputasid; sest nüüd ollen ma tõeste rikkas.“ — Mull ollid ihhu karwad püsti, kui ma alles kottis ollin, ja tuul hulguis ümmer körwu, kui sa mind silla pealt jõe wistasid, külmä wee sisse. Ma wauhin kohhe põhja, agga ma ei sanud mitte hädda; sest põhjas wee sees kaswab illus murru rohhi. Sinna rohhu peale ma kukkusin, ja kott sai warsti lahti tehtud, ja üks nibbu tüttarlaps, lummiwalges riides, rohhe linne frans märja juuste ümmer, wöttis mind tõe körwa, ja ütles: „Terre tullemast! pissifene Klausifenne; waata, ma ollen sulle kinki murretsend: wotta esmalt need weised; penniform maad eemal tee peal leiad sa terwe karja, mis ma sulle tahhan kinkida!“ Nüüd ma näggin, et jõggi merriinnimeste maatee olli. Seal all põhjas nemmad rutasid, jalgse ja sõites, merrest ma pole, ni kaugele, kunni jõggi ullatab. Seal olli ärraarwamatta illu; rosid ja lilled õitsesid näggusas ehtes, werste rohhi ajendas ümmerkaudo; kallad, mis wee sees ujusid, wälfusid kui õbbe noolid minnust möda, otse kui siin linnufessed taewa all. Oh,

mis kennad pristked innimesed seal on, ja need loiose loomad, mis seal orgus ja mäggede peal alja rohhu sees kepsu löwad; ei nende wäralisfi ep olle siin üllewel maa peal kellegi silm weel nähha sanud."

"Miks sa siis nenda seia ülesse taggasi ruttasid?" küsis suur Klaus; ei ma ep olleks jedda teinud, kui seal nenda wägga illus on."

"Jah! jedda ma teggin karmalusse pärrast!" kostis rebbane, pisike Klaus. Sa kuulsid, mis ma julle rätisin: Merrineitsit ütles mulle: Üks penikoorm eddasi tee peal seista weel terve karri loiofid, mis ta mulle tahta kinkida; agga mis teed temmal muud on, kui jöggi, sest temma ei wõi ialdes weest wälja tulla. Ma tean, et jöggi logates eddasi woolab, ja parremalle ja wassaku poole otsekohe teelt ärrakäänab; tee wennib, möda jögge käies, pitkas; ma lähhen ennem otse; tullen jöest wälja, käin ille maa, kunni jöggi jälle wasto tulleb. Seddawiiši saan ma karja ölsam kätte.

"Oh! sa olled üks õnnelik mees!" öhtas suur Klaus. "Ei tea, kas mulle ka karja antakse, kui ma jõe põhja lähhen?"

"Küll ifka!" napsas teine üttelda; "agga ma ei jüda sind kottis jõe äre kanda, sa olled liig kopjakas kerre polest. Kui sa omma jallaga sinna lähhed ja isfi kotti poed, tahhan ma sind hea melega jöffe owata."

"Suur aitiimma! Agga kui ma seal mitte merri-loiofid ei saa, siis soen ma sinno nahha wemlaga täis."

"Ärra olle nii helde lubbama; kes teab, mis luggu sa siis laulad, kui jöest ükskord wälja tulled!" Ja nemmad ruttasid jõe äre. Kui loiofed wett emalt näggid, pistsid nemmad sorgus sabbedega plaggama jõe poole, kus jännu kustutasid.

"Ennäh! kui nad wette taggasi pippuwad; eks naad tea, kus nende pärris koht on!" ütles pisike Klaus. "Bean isfi ka tagga järrel minnema."

"Tulle aita mind esmalt, te pärrast, mis tahhad! Olle kerme, muidu saad sa suggeda." Ja temma pugges suure kotti sisse, mis põigiti ühhe ärja turja peal juhtus ollewad. "Wotta panne mõnni hea kiwvi ka kotti; ei tea, kas ilma nendeta põhja lähhen!" ütles wiimaks suur Klaus.

"Küll ifka!" ütles pisike kaim, ja tallus äggades ühhe ausa pöld kiwvi jõe ärest silla peale; suur Klaus wöttis ande tännoga wasto, ja pisike Klaus siddus kotti suu tubli finni. ja liikkas kotti jöffe.

"Ma kardan, ta ei leia seal mitte weisid!" ütles pisike Klaus, ja aias omma weised koddos poole.

Möistatus.

Uks isja andis omma lastele möistatusi ärra-möista. Mõnned ollid kaunis rasked ja lastel olli suur arwaminne ja järrele mõtleminne, enne kui kätte said; teised ollid jälle nii õlpsad ärra-möista, et laste suud ühhel hobil pahwatis ütlema, mis möistatus tähhendab. Isja andis niüüd weel ühhe möistatusse, öldes: „Möista, möista mis se on: Ühhe järsku mäe rüüka küljes, kus illemel arja peal paks mets kaswab, on taks hauda, tahhe kalju all, mis ka paksu põesaid täis. Mõllematte haudade wahhel on kõrge mägi, nenda et ühhest hauast teisi ilma mäe üllerõnnimatta mitte ei saa minna. Need hauad ep olle mitte tühjäd, waid kummagi sees keerleb üks munna, otse kui taks mailma kuuli. Nende munnadel on omma ööd ja päawad, ni hästi kui meie mailmal; ja nenda kui siin mailmas mõnda hädda ja murret, ahhastust ja silmapisjaraid, rõmu ja naeru leitakse, on ka nende peal tunda.“

„Ei taat, ei meie sedda wõi möista, se on wägga raske,“ wingus norem poeg.

„Eht se möistatus on kergem, kui ja arwad tedda ollewad“ kostis isja; „kuule weel, ja panne hästi tähhele: Raks wärrawad, ei mitte rauast, egga puust tehtud, waid nahkwärrawad suure pikka odda-dega on warmalt walmis haudu finni katma, kui

middagi jenna sisse ussaldab minna. Olgo se leigewälledam pissite puttukas, eht seast, eht mu loomuke, keegi ei tohi nende sisse astuda, üks-päinis päwa walguis ja päawa wiired wõiwad nende haudade läbbi tungida. Need wärrawad pannewad issi ennast finni, ja tewad issi ennast jälle lahti. Kui nad ennast finni pannud, siis on haudade sees pikkane pimme ö, mis ei piirgu egga küünla tulleke ei wõi walgustada, et küll öues mäe peal, mis haudade wahhel ülles sirgund, päike elledaste paistab. Kui agga need wärrawad ennast lahti tewad, siis on munnade peal, mis haudades enne pimmedus kattis, keik täis ellu ja liikumist, nenda kui meie mailmas. Seal nähtakse siis innimeste tööd ja teggu, karjad, põllud, metsad ja mäed, ellumaead, puud ja põesad mis warju annawad; keik on seal leida.“

„Sa aiad sedda ifta hullemaks, taat, ei ma sedda ei wõi ärramöista,“ kaewas wannem poeg Peter.

„Sa ei pea mitte ärrakohkuma, kui ja mitte warsti kätte ei saa; panne agga südda kõrwaks, arwa järrele ja kuule, mis ma weel jure lissan: Keik, mis nende munnade peal olli, kaub ärra ja ei olle enam mitte ollemas, ni pea kui wärrawad ennast finni pannewad, ja pimmedussega neid kattawad: ja ka siis, kui wärrawad küll lahti, aub keik ärra, ni pea kui ö on kätte tulnud. Meie

mailmas ei kau üfeti asfi ärra, kui pimmedus neid öfel meie eest warjule panneb, siin munnade peal agga on teif ühhel hobil ärrafaddunud, nenda et ka mitte märli järrele ei jäe."

"Meie ei saa sest mõistatussest arru, se on wägga jeggane. Ütle meile, mis se tähhendab" pallusid lapsed.

Issa ütles: "Kuulge weel: Keif mis nende munnade peal nähhakse, on wägga wäite, pisfite ja tillofe, ja imme küll: seal ei olle ühtegi kuulda, ei poisi willet, ei karja torro, ei piitsa plaksu, ei püksi pauku, siin on ükspäinis teif nähha, agga kõrwaga ei miiddagi kuulda."

Lapsed tahtsid weel ennam otsust saada, agga ei taat lissand ennam ühti jure, sest ta olli omma mõistatusse muidogi liig selgeks teinud, et kägea wõis katsuda.

"Pea sinni taat!" hüdis Bridu, "ma tean küll, mis munnad need on, nahk wärrawattega, teine munna teisel pool mägge. Agga ei ma ütle mitte; arwake isfi järrele."

Teawad juttustawad jummalat au.

Üks kulus Jummalat loodud asju tundma õppia mees juttustab: Minna tulletan enneselle saggedaste rõmuga meele, kuidas ma nore hea jees reisi

peal olin, targa ja ausa meeste seltsis. Meie ollime läbbi ööd reisirind, ja jäime hommiku eel süggawa metsa äres puhkama. Koit ärratas teif metsa lilled õitfema ja maggusad aisu wälja õhkama; õpit terretas lauldes, et mets kõllas, koidu tähte, teised metslinnukesed puu okste peal tõstsid õitfates healt taewa poole, kus hommiku punnetas. Üks mees meie seltsist läks meist emalle, meie kuulsiime tedda rõmsa, walju healega pelwed teggewad. Kui mees taggasi tulli, küssis minna, mis ta nenda walju healega omma palwed teinud? Temma kostis: Minno noor sõbber! waata, koidu täht seal taewa küljes tõstab omma silmad tänna-des Jummalat poole; need pilwed, mis üllemel lendawas, tõttawad Jummalat au kullutama; need puud ja põesad sirrutawad kiites oksad laiale, omma looja õnnistust wasto wõttes; need rosid ja lilled õhtawad omma tannu ja kiitust üllesse taewa issale; kuule, kui õpit metsa omma auitatusse lauluga täidab; panne tähhel: messilasssed ruttawad wäggede Jehowa armu ja heldust tunnistama, kes neile puud metsas ja rohjud põllu peal lasssed kauniste õitfeda, et nemmad maggusad rooga leiawad, mis ka meie ka saame rõmustatud; teif lendawad loomad ja teif mis põrmus maa peal roomab, on täis sedda rõmu, et taewane issa jälle pääwa lasssed pimmedust ärra wõita; teif, mis sinna näed ja kuulad, kiidab suure heale sedda, kes

üfspäinīs liidu wāart on — waata, ta minna ei wōinud waid olla, ma tōstfin omma heale nendega ülles, tännades ja kiites ja Summalad armastades.

Ja minna pannin need jannad tallele ommas süddames. Sest aiaſt mõistan minna, mis taewas koidutāhe ja ehhawalgega meile luggeda pakkub; mõistan mis tuul põllu peal lehwitades rāgib; rais lilled ja roſid orgus ja mae peal nāggufas riides pūhhitſewad; mis mets omma lauljattega liidab ja kellele keit loomad rōmu healt tōstawad. Minnu hing üllendas ſaggedaſte keige loomusſega ſedda, keſ taewaſt ja maad ja keit, mis ſeal ellab ja ligub on walge ette tonud, ja ſe armolinne loja ehhtas, puhhaſtas ja pūhhitſes ommale minnu noore ſüddame.

Julge Tüdruf.

Üts tüdruf, keſ linnas ſaſſu tenis, armastaſ wāgga, mõnnitord üts hea ſeeme öllut jua, agga ta ei ratſind omma rahha eest oſta, ja ſaſte öllut ta ei ſaanud kätte, ſeſt ſe olli keldres, kuhho ta mahti ei ſaand minna. Mis teggi nüüd tüdruf? Ta wōttis ſallaja praua taffa wōtmed, läſ ſüdda öſi, kui keit öllid maggamas, ſiſtiwarwal keldre, enneſelle öllut murretſema. Piumedas ta ei leidnud mitte nenda pea ölle korwi ülles, ſahmas

lättega ſenna ja tānna, ja ennāh immet! lätte wahhele juhtus inimesſe pea. Tüdruf ehmatas ärra, agga ta olli tarf ja julge küll et mitte ei ſiljatand, kui naeſterahwa wiis on igga wōeruti aſja juures healt tehha; ta mõiſtis warſi ärra et ſe muud keddagi ei ölnud, kui warras, keſ jo pääwa aega keldre lāinud, pahha teggema. Kaſ ta ſurjateggia afnaſ ſiſſe puggend, wōi olli temmal muutwōtmed, keſ ſedda teab; agga ſeal ta nurjata olli. Ma ütlen: tüdruf ei teind mitte kiſſa, waid ütles, wargalle mõda pead liies: „Üſt, moppa! mis ſa kārnfonn järrele jookſed, kaſſi minnema; eſ ſa nāā ſaſte toas ahju äres maggada!“ ja otſis, kunni öllekorwi leidis, wōttis paar pudelid öllut, ja kās omma teed. Kui keldreſt wālja tuli, panni ta uſe finni, liſtas raud riili tahha ja ärratas ſullafed ülles, rotti lõffuſt wālja weddama. Sullafed tullid, toobre puud öllal ja firwed kās, läſſid lattorni tullega keldre, warraſt finniwōtma. Üirikeſſe aia pärraſt toodi wang wālja. Mehhiſe werrifeſe kui awaleht, pallus Summala keele, et ta ei ſaaks kohto alla wiidud ja tunniſtas puhhas ülles mis ta nõuſ wōtnud. „Minna läſſin pärraſt lõunat, kui neitſid keldres olli, temma järrel ſa ſenna, puggesin piiumedasſe nurka, ſenni kui temma wālja tuli; ſiis puggesin eemalle, kuſ ma nüüd weel öllin. Ma piddaſin ſeltſimeeſtega nõu, pärraſt ſüdda ööd keldreſt muutwōtmeda wālja

tulla, koia ukse lahti teha ja neid sisse lasta, et nendega maia paljaks riisuda. Teie saate neid keik finni wõtta, kui teie summas siin walwate; üks agga peab koia ukse tassa lahti teggema, ja lohm korda willistama, siis on nemmad julged, et töö korda lähheb." Nenda se ka sündis. Tunni aia pärast ollid wiis meest finni seutud ja wiidi wahhi alla. Küll kohhus neile õigust mõistab. Mis sullased omma käega neile ollid wälja jäganud, olgo se weel peale kauba. Nenda olli tüduruk julge süddamega ennesse ellu ja sakste warra hukkatusse eest hoidnud. Olleks ta arg olnud, ja warsti kiska teind, kui warrast leidis, siis maggaks ta jubba rahhuga laks kätt rinna peal; sest nenda, kui warras isäi tunnistas, olli nugga tuppest wäljas, tüduruku kõrri mahha lõigata, ni pea kui ta kiska teeks. Müüd agga mõtles warras, et tüduruk tedda sakste koeraks pidada, ja jättis tedda ellusse. Agga sest sadik olli tüduruku õlle himmu sutumaks ärra laddunud.

Kerjaja.

Uks hulgu, räbballas riides, agga rinnakas noor mees, tulli linna loddanikku maeasse almuksid paluma. „Kulla liibe herra! hallastage mo waepe peale, antke mulle mõnni kappikas rahha, ehk kan-

nikas leiba; minna ollen suure hädä sees. Röht on tühi, ja riided on laggund, külm wõttab mind ärra." Herra ütles: „Minnul ei olle peent rahha, ja leiba ma ei sa kätte; sest proua on loddund ärra, temma käes on leiwa kappi wõtnud." — „Oh antke mulle siis suurt rahha!" palus sand. „Sa olled häbbematta; kassi minnema!" kargatas herra temma peale. Sant agga ütles: „Kui teie mulle almuksid ei anna, sunnite teie mind, üht hirmust asja teggema." Herra mõtles, et sant ähwardab enneselle otša teha, ja küsis: „Mis hirmust asja sa siis tahhad teha?" Sant ütles: „Ma ollen müüd laks pääwa ilma heineta, iggaüks õlletab mind ja kihutab minnema, mõnni ka asfita koe-rad mo peale; mis mull müüd teha? Egga ma lausa ei wõi nalga surra, ja kuhhu ma hingega lähhen? Mull ep olle ennam muud nõu, kui hak-tan tööd teggema ja palle higgi sees leiba tenima. Kas se ep olle üks hirmus asja!"

Aasta ümber lallorahwa tööd

1867mal aastal.

Määri- ja Müüri-kuus on rehhep peksa, kaubaga turrule minna, heinu kojo weddada, lojuste eest muret kanda, linnepuunde järele waadata, ludduda, fedrada, põlloriistad parandada.

Paastu-kuus: ahjo ja hoone ehitamisse tarwis puid raiuda ja wäljaweddada, lojuste eest muret kanda, ludduda, tanad haiduma panna.

Järi-kuus: ajad parrandada, kraavid ja teed puhhastada, hooned ehitada, sõnnikut weddada kapsta ja kartohwli maa peale, hārgi õpetada ifkes kāima, kapsta labbad kaewata ja kapstad külwata, õuna ja marja puid puhhastada, heinamaad puhhastada, künda, hēned ja lāätfid külwata, kaerad külwata, aned hauduma panna.

Sehe-kuus: künda, oad, hēned ja lāätfid külwata, suured odrad külwata, kartohwliid maha panna, oad istutada, linnad ja tannepit külwata, lõngu ja riet wārvida, kangad pleekida, linno-puude järele waadata.

Jaani-kuus: kapstad ja kaalid istutada, kartohwli maad aāstata, ruffi maa peale sõnnikut weddada, kessa künda, lattuksed parandada, teed sillutada, heinu teha.

Heina-kuus: kartohwliid mullata, sõnnikut weddada, heina niita, linu kiskuda, messilaste pere järele waadata.

Loikuse-kuus: wilja leigata, ruffid ja nisso külwata, linu kiskuda, lambad niita.

Mihkli-kuus: süggisest heina niita, wilja leigata, kartohwliid üleswõtta, ruffi-kõrs künda, linu leotada, õunad mahawõtta

Wiina-kuus: linno-puud ärrawõtta, kapstad ja kaalid ajast ärrawõtta, künda, reht peksta, kaubaga turrule minna, kapstad sisseteha, aned nuuma peale panna.

Talwe-kuus: kiwiva wäljakaewata, teed parrandada, hagguteha, anned tappa, kaubaga turrule minna, linu lõugutada ja ropstida, lambad niita, lojuste laudad parrandada, saanid ja reed parrandada, sead nuuma peale panna.

Jõulu-kuus: reht peksta, hagguteha ja puid weddada, kaubaga turrule minna, linad juggeda, fedrada, lojussid tappa, heinu weddada.

Se ramton. uudeuue